

PATVIRTINTA

Valstybės įmonės Žemės ūkio duomenų
centro generalinio direktoriaus

2023 m. gruodžio 6 d. įsakymu Nr. 1V-719

VEIKSMŲ VALSTYBĖS ĮMONĖJE ŽEMĖS ŪKIO DUOMENŲ CENTRE GAVUS NETEISĖTĄ ATLYGĮ TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Veiksmų valstybės įmonėje Žemės ūkio duomenų centre gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) reglamentuoja valstybės įmonės Žemės ūkio duomenų centro (toliau – ŽŪDC, Įmonė) darbuotojų, įskaitant praktiką ŽŪDC atliekančių asmenų, (toliau bendrai vadinama – Darbuotojas) elgesį ir veiksmus gavus neteisėtą atlygį.

2. Tvarkos aprašo tikslas – nustatyti, valdyti ir kontroliuoti Įmonėje gaunamo neteisėto atlygio atvejus ir jų mastą, užkirsti kelią galimam kyšininkavimui, papirkimui ar kitokiam neteisėtam elgesiui bei vengti galimos neteisėtos įtakos ŽŪDC darbuotojų priimamiems sprendimams.

3. Neteisėtas atlygis – į Įmonę atnešti, atsiųsti (paštu, per kurjerį, elektroniniu ar kitais būdais) ar kitu būdu palikti pinigai, taip pat daiktai, kurie nelaikytini dovanomis, gautomis pagal tarptautinį protokolą.

4. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymu (toliau – VPIDĮ), Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu (toliau – Korupcijos prevencijos įstatymas), Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu (toliau – Civilinis kodeksas), Lietuvos Respublikos baudžiamuoju kodeksu (toliau – Baudžiamasis kodeksas), Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir jos valdymo srities įstaigų, valstybės valdomų įmonių dovanų politikos aprašu (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir jos valdymo srities įstaigų, valstybės valdomų įmonių nulinės tolerancijos korupcijai politikos aprašo 2 priedas), kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais draudimą priimti neteisėtą atlygį (dovanas).

5. Tvarkos aprašo nuostatos netaikomos:

5.1. VPIDĮ 13 straipsnyje nurodytiems atvejams dėl dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą;

5.2. dovanoms, susijusioms su Įmonės vidaus kultūra bei tradicijomis, kurias teikia Darbuotojas kitiems ŽŪDC darbuotojams asmeninių švenčių proga (t.y. bendradarbio pasveikinimas asmeninės šventės proga įteikiant simbolinę dovaną, pvz. gėlių), arba dovanoms, kurias įteikia ŽŪDC Darbuotojui, jeigu toks dovanos teikimas Darbuotojui ar jos priėmimas nepažeidžia VPIDĮ ar kitų galiojančių teisės aktų nuostatų;

5.3. tuo atveju, kai dovanos teikimas ir gavimas nesusiję su Darbuotojo (asmens) užimama padėtimi, einamomis pareigomis bei atliekamomis funkcijomis Įmonėje.

6. Pagrindinės sąvokos ir jų apibrėžtys:

6.1. **dovana** – turtinė ar kitokia asmeninė nauda (gryniesi pinigai, čekiai, vaišingumo dovanos, paslaugos, pažadai, privilegijos, nuolaidos, vartoti skirtos dovanos ir t. t.), į kurią Darbuotojas neturi privačios teisės ir kuri jam suteikia geresnę materialinę ar nematerialinę padėtį. Tai apima ir naudą, kurią gauna tretieji asmenys, pvz., Darbuotojo artimieji, pažįstami ir pan.;

6.2. **dovanos priėmimas** – tiesioginis ir (ar) netiesioginis dovanos paėmimas, žadėjimas, susitarimas paimti dovaną;

6.3. **dovanos teikimas** – tiesioginis ir (ar) netiesioginis dovanos davimas ar siūlymas, žadėjimas, susitarimas duoti dovaną;

6.4. **kyšis** – pagal Baudžiamojo kodekso 230 straipsnio 4 dalį kyšis yra bet kokios turtinės ar kitokios asmeninės naudos sau ar kitam asmeniui (materialios ar nematerialios, turinčios ekonominę vertę rinkoje ar tokios vertės neturinčios) forma išreikštas neteisėtas ar nepagrįstas atlygis už pageidaujama valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens teisėtą ar neteisėtą veikimą arba neveikimą vykdant įgaliojimus;

6.5. **tarptautinis protokolai** – visuma pagal paprotinę nuostatą nusistovėjusių ir visuotinai pasaulyje pripažįstamų taisyklių ir tradicijų, kurių privalu laikytis kuriant ir plėtojant harmoningus santykius tarp valstybių ir jų oficialių atstovų;

6.6. kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos yra apibrėžtos Korupcijos prevencijos įstatyme, Baudžiamajame kodekse, VPIDĮ, Civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų, įmonių ir bendrovių nulinės tolerancijos korupcijai politikos apraše bei kituose teisės aktuose ir ŽŪDC vidaus dokumentuose.

II SKYRIUS

TEISINIS REGULIAVIMAS

7. Už kyšio priėmimą ir jo davimą gresia baudžiamoji atsakomybė tiek kyšio priėmėjui (už kyšininkavimą) (Baudžiamojo kodekso 225 straipsnis), tiek davėjui (už papirkimą) (Baudžiamojo kodekso 227 straipsnis). Pažadas, susitarimas, reikalavimas ar provokavimas duoti kyšį traktuotinas kaip nusikalstama veika.

8. Lietuvos Respublikos teisės aktuose yra taip pat nustatyta pareiga tam tikrais atvejais nepriimti dovanų ir teisė gauti dovanas. Atvejai, kada dovanos yra neteisėtas atlygis, nustatyti:

8.1. Civilinio kodekso 6.470 straipsnio 5 dalyje nustatytas draudimas priimti dovanas politikams, valstybės ir savivaldybių pareigūnams ir kitokiems valstybės tarnautojams (ir jiems prilygintiems asmenims) ir jų artimiesiems giminaičiams, kai tai susiję su paminėtų asmenų tarnybine padėtimi ar einamomis pareigomis;

8.2. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 9 punkte, kuriame nurodyta pareiga laikytis padorumo principo: valstybės tarnautojas (ir jam prilyginamas asmuo) privalo elgtis nepriekaištingai, nepriimti dovanų, pinigų ar paslaugų, išskirtinių lengvatų ir nuolaidų iš asmenų ar organizacijų, siekiančių daryti įtaką, kai jis eina pareigas;

8.3. VPIDĮ 13 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatyta, kad deklaruojantis asmuo ar jam artimas asmuo negali priimti dovanų ar paslaugų, jeigu tai susiję su deklaruojančio asmens tarnybine padėtimi ar einamomis pareigomis;

8.4. Lietuvos Respublikos lobistinės veiklos įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje, kurioje numatyta, kad asmeniui, kuriam lobistine veikla siekiama daryti įtaką, draudžiama iš lobistų priimti dovanas ar kitokį atlygį;

8.5. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų, įmonių ir bendrovių nulinės tolerancijos korupcijai politikos apraše.

9. ŽŪDC darbuotojai turi teisę gauti dovanas ir tai nelaikoma neteisėtu atlygiu:

9.1. už nuopelnus Lietuvos valstybei, kaip tai apibrėžiama Lietuvos Respublikos valstybės apdovanojimų įstatymo 3 straipsnyje, t. y. valstybės ordinai, medaliai ir kiti pasižymėjimo ženklai skiriami Lietuvos valstybei nusipelnusiems Lietuvos Respublikos piliečiams, asmenims be pilietybės ir užsieniečiams pagerbti;

9.2. premijas pagal Lietuvos Respublikos darbo kodekso 139 straipsnio 2 dalies 6 punktą, t. y. ŽŪDC iniciatyva Darbuotojui paskatinti už gerai atliktą darbą, jo ar Įmonės, padalinio ar darbuotojų grupės veiklą ar veiklos rezultatus gali būti mokamos premijos;

9.3. kai Įmonė, siekdama paskatinti ir motyvuoti Darbuotoją, jam teikia dovaną Įmonės teisės aktuose nustatytais atvejais ir tvarka (pvz., vardinė dovana, piniginė išmoka

Darbuotojo jubiliejaus proga, dovana Darbuotojui ar jo vaikui (-ams) tradicinių švenčių proga, dovana Darbuotojui Įmonės jubiliejaus proga ir kt.).

III SKYRIUS

VEIKSMAI GAVUS NETEISĖTĄ ATLYGĮ

10. Jeigu Darbuotojui siūlomas, žadamas duoti, duodamas neteisėtas atlygis atitinka kyšio požymius arba provokuojama jį priimti, Darbuotojas privalo:

10.1. perspėti tokį neteisėtą atlygį siūlantį, žadantį ar davusį asmenį (toliau šiame skyriuje – neteisėtą atlygį davęs asmuo) apie jo daromą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, galimas pasekmes (galimą ikiteisminį tyrimą, baudžiamąją atsakomybę) ir pareikalauti nedelsiant nutraukti tokius veiksmus;

10.2. aiškiai pasakyti ir savo elgesiu parodyti, kad netoleruoja korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, ir neprovokuoti asmens duoti neteisėto atlygio (kyšio);

10.3. paaiškinti neteisėtą atlygį davusiam asmeniui, kad apie neteisėtus veiksmus bus pranešta ŽŪDC atitikties pareigūnui (toliau – atitikties pareigūnas) arba teisėsaugos įstaigoms.

11. Darbuotojas privalo atsisakyti priimti ir kitus daiktus, kurie nors ir neatitinka kyšio požymių, tačiau taip pat nelaikytini dovanomis, gautomis pagal tarptautinį protokolą. Darbuotojas privalo paaiškinti tokius daiktus siūlančiam asmeniui, kad jų priėmimas gali būti vertinamas kaip VPIDĮ ar etikos taisyklių pažeidimas, bei paraginti neteikti, atsiimti siūlomus daiktus. Nepavykus iš karto perspėti neteisėtą atlygį davusio asmens (pvz., jam pasišalinus arba kai neteisėtas atlygis atsiųstas paštu, per kurjerį ir pan.), jis gali būti kviečiamas telefonu, el. paštu ar kitais būdais (jei žinomi kontaktiniai duomenys) atvykti į Įmonę ir atsiimti atsiųstus ar paliktus daiktus. Jeigu nepavyksta minėtų daiktų gražinti neteisėtą atlygį davusiam asmeniui arba nežinoma, kas juos paliko ar atsiuntė, dėl jų priimamas vienas iš Tvarkos aprašo 14 punkte nurodytų sprendimų.

12. Jei asmuo nori padėkoti ŽŪDC ir Darbuotojui už gerai atliktą darbą, asmeniui gali būti pasiūloma užpildyti Įmonėje turimas asmenų aptarnavimo kokybės anketas, pateikti įrašą Įmonės interneto svetainėje arba socialiniuose tinkluose ar panašiai.

13. Apie siūlytą, siūlomą, žadamą duoti ar duotą (paliktą, rastą, atsiųstą, perduotą per kitą asmenį) neteisėtą atlygį Darbuotojas visais atvejais žodžiu arba raštu nedelsdamas privalo pranešti atitikties pareigūnui. Jei neteisėtas atlygis turi korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymių (atlygiu siekiama daryti įtaką Darbuotojui, kad jis teisėtai ar neteisėtai veiktų arba neveiktų vykdydamas įgaliojimus), Darbuotojas, vadovaudamasis

Korupcijos prevencijos įstatymo 10 straipsniu, privalo informuoti teisėsaugos įstaigą.

14. Atitikties pareigūnas, gavęs informacijos apie siūlytą, siūlomą, žadamą duoti ar duotą neteisėtą atlygį:

14.1. nuvykęs į vietą, išsiaiškina preliminarias įvykio aplinkybes (neteisėtą atlygį davusio asmens tapatybę, ketinimus ir pan.);

14.2. įvertinęs gautos informacijos turinį ir nustatęs galimos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymius, nedelsdamas informuoja ŽŪDC vadovą ir kompetentingas teisėsaugos institucijas bei imasi visų priemonių galimai nusikalstamai veikai sustabdyti ir fiksuoti;

14.3. informuoja neteisėtą atlygį davusį asmenį, kad jis, esant galimybei, turės palaukti, kol atvyks teisėsaugos pareigūnai. Jei neteisėtą atlygį davęs asmuo pasišalino iš įvykio vietos, apie tai informuoja atvykusius teisėsaugos pareigūnus;

14.4. imasi priemonių įvykio vietai apsaugoti iki atvyks teisėsaugos pareigūnai. Jeigu galimai neteisėtas atlygis buvo paliktas ant stalo, įkištas į stalčių ar numestas ant žemės, rastas automobilyje, drabužių kišenėse ar kitoje vietoje, būtina palikti jį ten, kur buvo rastas, išskyrus atvejus, kai yra pavojus, kad neteisėtas atlygis gali būti pamestas ar sunaikintas. Įvykio vietoje nieko neliesti rankomis, pvz., neperskaičiuoti pinigų kupiūrų, ir stengtis užtikrinti, kad ir kiti asmenys nieko neliestų;

14.5. esant galimybei ir nepažeisdamas asmens duomenų apsaugos reikalavimų, įvykį fiksuoja garso ar vaizdo įrašu;

14.6. jei yra asmenų, kurie galėjo matyti neteisėto atlygio davimo ar bandymo jį duoti faktą, užsirašo jų kontaktinius duomenis, kuriais būtų galima susisiekti, esant galimybei paprašo jų palaukti, kol atvyks teisėsaugos pareigūnai;

14.7. jeigu įvertinęs surinktos informacijos turinį nustato, kad nėra galimos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymių (pvz., daiktas paliktas atsitiktinai), apie tai pažymi Neteisėto atlygio registre (Neteisėto atlygio registro forma pateikta Tvarcos aprašo 1 priede), informuoja ŽŪDC vadovą ir imasi priemonių gautiems daiktams grąžinti arba priima sprendimus, numatytus Tvarcos aprašo 18 punkte.

15. Atitikties pareigūnas užtikrina pagalbą teisėsaugos pareigūnams atliekant aplinkybių tyrimą dėl neteisėto atlygio, pateikia surinktą informaciją ir su jais bendradarbiauja.

IV SKYRIUS

GAUTO NETEISĖTO ATLYGIO REGISTRAVIMAS

16. Atitikties pareigūnas, gavęs pranešimą apie siūlytą, siūlomą, žadamą duoti ar duotą galimai neteisėtą atlygį, per 1 (vieną) darbo dieną registruoja šį faktą ŽŪDC dokumentų valdymo sistemos „Avilys“ byloje „Neteisėto atlygio registras“ užpildydamas Tvarkos aprašo 1 priede nurodytą Neteisėto atlygio registro formą. Gauto ar palikto neteisėto atlygio dalykas, esant poreikiui, turi būti nufotografuojamas. Nuotraukos saugomos kaip priedai Neteisėto atlygio registre dokumentų valdymo sistemoje „Avilys“ .

17. Jei neteisėtas atlygis perduodamas teisėsaugos įstaigoms arba gražinamas davėjui, apie tai pažymima Neteisėto atlygio registro pastabų skiltyje. Neteisėto atlygio perdavimo faktai dokumentuojami užpildant Neteisėto atlygio perdavimo aktą (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir jos valdymo srities įstaigų, valstybės valdomų įmonių dovanų politikos aprašo 2 priedas).

18. Jeigu neteisėtas atlygis nėra perduodamas teisėsaugos įstaigoms (nesant nusikalstamos veikos sudėties ir kai davėjas atsisako jį atsiimti) arba negražinamas davėjui (nežinomas neteisėto atlygio davėjas), vadovaujantis galiojančiais teisės aktais ir protingumo principu, atitikties pareigūnas inicijuoja komisijos sudarymą, kuri priima vieną iš šių sprendimų:

18.1. neteisėtas atlygis perduodamas labdarai arba visuomeninėms organizacijoms;

18.2. neteisėtas atlygis sunaikinamas;

18.3. neteisėtas atlygis nuasmeninamas ir naudojamas bendroms įmonės ir jos interesantų reikmėms (pvz., papuošti bendrojo naudojimo patalpas, pavaišinti įmonės klientus ir pan.).

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Atitikties pareigūnas atsakingas už Tvarkos aprašo peržiūrą ir atnaujinimą. Tvarkos aprašas peržiūrimas ne rečiau kaip kartą per 2 metus.

20. ŽŪDC savo interneto svetainėje skelbia nuasmenintus ir atitinkančius asmens duomenų apsaugos reikalavimus Neteisėto atlygio registro duomenis.

21. Su Tvarkos aprašu visi ŽŪDC darbuotojai supažindinami dokumentų valdymo sistemoje „Avilys“.

22. Asmenys, pažeidę šio Tvarkos aprašo reikalavimus, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

Veiksmų valstybės įmonėje Žemės ūkio duomenų
centre gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašo
1 priedas

(Neteisėto atlygio registro forma)

NETEISĖTO ATLYGIO REGISTRAS

Eil. Nr.	Gavimo data, laikas	Davėjas*	Gavėjas*	Koks atlygis ir aplinkybės: kada, koku būdu ir forma siūlytas, teiktas, paliktas atlygis, jo požymiai ir t. t.	Kiekis	Vertė, kai žinoma arba nustatoma teisės aktų nustatyta tvarka	Atlikti veiksmai: faktą registravęs atitikties pareigūnas, kokių veiksmų imtasi, parengto dokumento data, numeris, fotografija ir t. t.	Pastabos
1.								

** Valstybės įmonė Žemės ūkio duomenų centras, kaip duomenų valdytojas ir tvarkytojas, nurodo ir viešai skelbia tik tuos duomenis, kurių paskelbimas atitinka asmens duomenų apsaugos reikalavimus*